

Δημογραφικό

2.500.000 λιγότεροι οι Έλληνες το 2050

Αποκαλυπτική έρευνα: το 2030 ένας στους τρεις Έλληνες θα έχει ηλικία άνω των 60 ετών και το 40,8% θα είναι άνω των 65

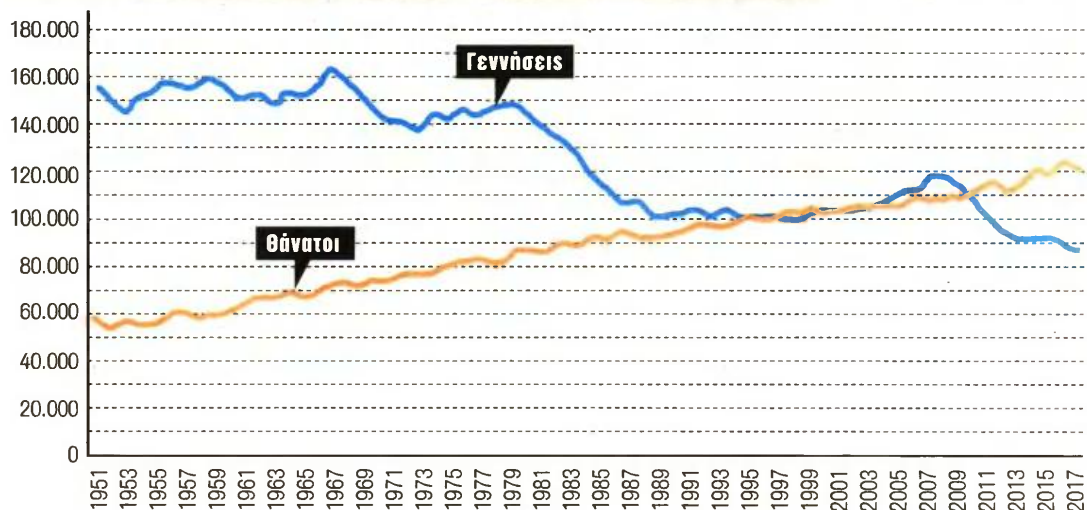
ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΡΟΒΒΑ

Μια χώρα, της οποίας ο πληθυσμός θα μειώνεται κατά εκατοντάδες χιλιάδες άτομα από χρόνο σε χρόνο. Οπου ένας στους τρεις κατοίκους της θα έχει ηλικία άνω των 65 ετών. Και όπου οι νέοι, άτομα υψηλής εκπαίδευσης και παραγωγικών δυνατοτήτων, θα την εγκαταλείπουν σταθερά μέρα με τη μέρα. Αναπόφευκτη κατάληξη αυτής της

δραματικής πορείας, η μη αναστρέψιμη συρρίκνωση. Αυτό το εφιαλτικό μέλλον σκιαγραφεί για την Ελλάδα μια αποκαλυπτική επιστημονική ανάλυση για το ζήτημα του Δημογραφικού που παρουσιάστηκε πρόσφατα από το Ινστιτούτο Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής». Αξιοποιώντας δείκτες και στατιστικά στοιχεία, οι επιστήμονες κατέληξαν σε έξι διαφορετικά σενάρια για τη μείωση του πληθυσμού τα επόμενα 31 χρόνια.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΙ (ΦΥΣΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ) ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΤΙΜΕΣ, 1951 - 2018

1. 8,3 ΕΚΑΤ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟ 2050

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/12/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .05/12/2019

Σελίδα: 15

Σύμφωνα με το χειρότερο, η χώρα μας το 2050 θα έχει πληθυσμό μόλις 8,3 εκατ., δηλαδή 2,5 εκατ. λιγότερο από ό,τι το 2015. Η αλλαγή στη σύνθεση του πληθυσμού θα είναι εξίσου θεαματική: η μέση ηλικία από 43-45 έτη υπολογίζεται ότι θα φτάσει τα σχεδόν 49, ενώ οι νέοι ηλικίας έως 18 ετών θα αποτελούν μόλις το 27% του συνολικού πληθυσμού. Τις αναλύσεις πραγματοποίησαν οι Αναστασία Σαμαρά Κρίσπη, επίτιμη δικηγόρος, διδάκτωρ της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Μονάχου και πρόεδρος του Ιδρύματος Διεθνών Νομικών Μελετών Καθηγητού Ηλία Κρίσπη, ο Βύρων Κοτζαμάνης, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, και η Αλεξάνδρα Τραγάκη, καθηγήτρια Οικονομικής Δημογραφίας. Και οι τρεις κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου:

To brain drain

Για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, επισημαίνονται, ο πληθυσμός ηλικίας 0-14 ετών είναι, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '90, μικρότερος από την ηλικιακή ομάδα των 65+. Το brain drain κατά τη διάρκεια της κρίσης επιδείνωσε την κατάσταση, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να κατα-

τάσσεται πλέον μεταξύ των ξηι ταχύτερα γηρασουσών χωρών μαζί με την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Δυστυχώς οι ειδικοί εκτιμούν ότι το πρόβλημα έχει δυσχερή αναστρεψιμότητα... Τα μέτρα επιδοματικού χαρακτήρα δεν μπορούν παρά να βελτιώσουν ελάχιστα το πρόβλημα, ενώ, όπως προκύπτει από τα παραδείγματα άλλων χωρών, αυτό που απαιτείται είναι θεσμικές αλλαγές που θα εμπνεύσουν ασφάλεια για το μέλλον γονέων και παιδιών. Σύμφωνα με τον καθηγητή Βύρωνα Κοτζαμάνη, το δημογραφικό ζήτημα στην Ελλάδα έχει τρία βασικά χαρακτηριστικά: την υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας με ταυτόχρονη εγκατάλειψη της υπαίθρου, τη μείωση του συνολικού πληθυσμού αλλά και του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας, κάτι που έχει ξεκινήσει από τις αρχές της δεκαετίας του 2010 και που θα συνεχιστεί τις επόμενες δεκαετίες, και τέλος την υψηλή δημογραφική γήρανση, δηλαδή τη συνεχιζόμενη ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού των άνω των 65 ετών και ακόμη περισσότερο των άνω των 85 ετών.

Ως προς τις αιτίες του φαινομένου οι

ειδικοί καταδεικνύουν τόσο την ταχύτερη πτώση των γεννήσεων όσο και το κύμα μετανάστευσης Ελλήνων που μετά το 2010 αναζήτησαν μια καλύτερη τύχη στο εξωτερικό. Ετσι, παρά την προσωρινή κρίση και το γεγονός ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας περιλαμβάνει σήμερα περίπου 950.000 αλλοδαπούς – κυρίως προερχόμενους από πρώην σοσιαλιστικές χώρες ή από λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του πλανήτη –, το μεταναστευτικό ισοζύγιο παραμένει αρνητικό. Στη διαμόρφωση της γενικής εικόνας έχουν συντελέσει και ριζικές κοινωνικές αλλαγές: η επικράτηση ενός νέου τύπου οικογένειας με περιορισμένο αριθμό παιδιών, η αύξηση της διάρκειας σπουδών στις νεότερες γενιές, η συμμετοχή της γυναίκας στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό.

Οι επιπτώσεις στην οικονομία

Οι ερευνητές αναδεικνύουν τις άμεσες επιπτώσεις που έχει το δημογραφικό πρόβλημα στην οικονομία της χώρας. Σύμφωνα με τον Βύρωνα Κοτζαμάνη, ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας, που το 2015 καταμετρήθηκε στα 7 εκατ. άτομα, το 2035 αναμένεται με βάση το χειρότερο σενάριο να έχει φτάσει τα 5,8 εκατ. και το 2050 τα 4,6 εκατ. Είναι ενδεικτικό ότι η μείωση του πλήθους των ατόμων εργάσιμης ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια, ακόμη και στα πιο αισιόδοξα, μετά το 2030, με αποτέλεσμα το 2035 ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός να υπολείπεται αυτού του 2015 κατά 0,5-1 εκατ. ανθρώπους και το 2050 κατά 1,1-1,7 εκατ.

Η Αναστασία Σαμαρά Κρίσπη κάνει λόγο για «δημογραφική κατάρρευση της χώρας» και επισημαίνει ότι το φαινόμενο της γεωγραφικής συρρίκνωσης παρατηρείται σε ολόκληρη την Ευρώπη ταυτόχρονα με μια αύξηση πληθυσμού στον Τρίτο Κόσμο. «Το μέγεθος των συνεπειών της υπογεννητικότητας δεν συνειδητοποιείται άμεσα από την ελληνική κοινωνία» αναφέρει η Αναστασία Σαμαρά Κρίσπη, εντοπίζοντας παράλληλα μια «κρατική αδιαφορία για το πρόβλημα τα τελευταία 30 χρόνια».

Αρνητικά ισοζύγια

«Είναι ενδεικτικό ότι σήμερα στην Ευρώπη ζει μόλις το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού, ενώ στα μέσα του προηγούμενου αιώνα η Γηραιά Ήπειρος φιλοξενούσε σχεδόν έναν στους τέσσερις κατοίκους της Γης» λέει η Αλεξάνδρα Τραγάκη. «Ο ρυθμός αύξησης του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι οριακά θετικός και αυτό οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στις εισροές μεταναστών». Οι επιστήμονες τονίζουν ότι τα ισοζύγια θα παραμείνουν αρνητικά αν δεν ληφθούν στοχευμένα μέτρα, τα αποτελέσματα των οποίων μπορεί να γίνουν ορατά έπειτα από δεκαετίες. Κι αυτό επειδή οι γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας έχουν ήδη γεννηθεί, το πλήθος τους είναι γνωστό και όσο και αν αυξηθεί η γονιμότητα δεν θα μπορέσουν να ισοσκελίσουν τους αναμενόμενους θανάτους. Στον σχεδιασμό που προτείνουν περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων πολιτικές για την ταχεία μείωση της ανεργίας, την εναρμόνιση της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή, τη βελτίωση του επιπέδου ζωής του πληθυσμού χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων και την αύξηση της γονιμότητας στις γυναίκες που γεννήθηκαν από το 1980 και μετά.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

	1951	2018	Μεταβολή
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατ.)	7,63	10,741	3,1
ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ %	38	75	37
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ %	0,5	9	8,5
0-14 ΕΤΩΝ (χιλιάδες)	2,16	1,55	-0,6
0-14 ΕΤΩΝ (%)	28,3	14,4	-13,9
15-64 ΕΤΩΝ (εκατ.)	4,95	6,86	1,91
15-64 ΕΤΩΝ (%)	64,9	63,8	-1,10
65 ΕΤΩΝ + (εκατ.)	0,52	2,34	+1,82
65 ΕΤΩΝ + (εκατ.)	0,52	2,34	1,82
85 ΕΤΩΝ + (χιλιάδες)	0,03	0,34	0,31
85 ΕΤΩΝ + (%)	0,4	3,3	2,9
ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (έτη)	30,2	44,2	14
ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 15-64 ΕΤΩΝ (έτη)	35,1	41,4	6,3
ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΟΛΕΣ (χιλιάδες)	155,5	86,5	-69
ΘΑΝΑΤΟΙ (χιλιάδες)	57,5	120,3	62,8
ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ – ΘΑΝΑΤΟΙ (χιλιάδες)	98,0	-33,9	132,0
ΜΕΣΗ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ – ΑΝΔΡΕΣ- (έτη)	63,4	78,2	14,8
ΜΕΣΗ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΖΩΗ ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ – ΓΥΝΑΙΚΕΣ (έτη)	66,6	83,3	16,7
ΜΕΣΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ/ΓΥΝΑΙΚΑ	2,4	1,4	-1
ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΚΝΟΓΟΝΙΑ (έτη)	29,5	31,5	+2

ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η διάθεση επιδόματος 2.000 ευρώ για κάθε νέο παιδί που γεννιέται στη χώρα αποτελεί το ελάχιστο που πρέπει να γίνει για να αντιστραφεί η εικόνα μιας Ελλάδας γερασμένης, με μειωμένο πληθυσμό και σοβαρά προβλήματα στην παραγωγή...

Μια ακόμη προεκλογική δέσμευση της Νέας Δημοκρατίας υλοποιείται και αφορά τη διάθεση επιδόματος 2.000 ευρώ για κάθε νέο παιδί που γεννιέται στη χώρα από γονείς που έχουν κατοχυρώσει ασφαλιστικά δικαιώματα και διαμένουν στην Ελλάδα. Ένα μέτρο για το οποίο είχε γίνει μεγάλη συζήτηση προεκλογικά, καθώς η αρχική εξαγγελία προέβλεπε τη χορήγησή του σε «Ελληνόπουλα» μόνο.

Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη σοβαρή προσπάθεια κρατικής υποστήριξης των γεννήσεων στην Ελλάδα, έπειτα από σειρά δραματικών στοιχείων για τη μείωσή τους στη χώρα τα τελευταία χρόνια. Το 2018 το φαινόμενο κορυφώθηκε, καθώς οι νέες γεννήσεις έπεσαν στις 87.000, που αποτελεί αρνητικό ρεκόρ όλων των εποχών. Η διαφορά με τους θανάτους είναι στις 33.000, ένα πολύ μεγάλο και αρνητικό νούμερο, καθώς δείχνει μια ραγδαία μείωση του πληθυσμού της χώρας, η οποία θα πάρει τη μορφή της εθνικής συρρίκνωσης, εάν δεν υπάρξουν πολύ δραστικά μέτρα. Σύμφωνα με προβλέψεις ειδικών, ο πληθυσμός της Ελλάδας αναμένεται να πέσει

κάτω από τα 10.000.000 έως το 2030, το 2040 θα πέσει κάτω από τα 9.000.000, ενώ η συντριπτική πλειονότητα του πληθυσμού θα είναι μεσήλικες και υπερήλικες, με το ένα τρίτο να είναι άτομα άνω των 65 ετών.

Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι επιζήνια για τη χώρα, όχι μόνο για λόγους εθνικούς ή ιστορικούς, αλλά και για καθαρά οικονομικούς λόγους. Πρώτον, το ασφαλιστικό σύστημα δεν μπορεί να είναι βιώσιμο, όταν το ένα τρίτο του πληθυσμού θα είναι συνταξιούχοι.

Είτε θα χρειαστεί να αυξηθούν τα όρια συνταξιοδότησης σε μη λογικά επίπεδα είτε οι εισφορές θα είναι τόσο εξωφρενικές και δυσβάσταχτες, που θα οδηγήσουν σε μαζική εισφοροδιαφυγή και κατάρρευση του συστήματος. Δεύτερον, η έλλειψη δυναμικών νέων ηλικιών στην παραγωγική διαδικασία θα προκαλέσει οικονομική συρρίκνωση, η οποία θα επιβαρύνει ακόμη περισσότερο το ήδη προβληματικό ασφαλιστικό σύστημα.

Η δε ύπαρξη πολλών ανθρώπων μέσης και μεγάλης ηλικίας στην παραγωγική διαδικασία θα αποτελεί αντικίνητρο για παραμονή των νέων και φιλόδοξων ανθρώπων στη χώρα, καθώς δεν θα μπορούν να εξελιχθούν επαγγελματικά. Θα είναι η μπέτρα όλων των ηλικιακών ομαδών, με

τεράστιες επιπτώσεις και στο επίπεδο της κοινωνίας. Γίνεται λοιπόν προφανές ότι το μέτρο της κυβέρνησης δεν είναι απλώς θετικό, αλλά αποτελεί το ελάχιστο που πρέπει να γίνει για να αντιμετωπιστεί αυτή η σοβαρή κρίση. Η κριτική από κάποιες πλευρές ότι το επίδομα δεν πρέπει να δοθεί σε αλλοδαπούς είναι απολύτως λανθασμένη, και από νομικής απόψεως αλλά και από την πλευράς ουσίας. Η Ελλάδα χρειάζεται νέες γεννήσεις, χωρίς αστερίσκους.

Ένα από τα αίτια της υπογεννητικότητας στο οποίο δεν έχει δοθεί σχεδόν καθόλου προσοχή είναι ο τρομακτικά μεγάλος αριθμός των εκτρώσεων που γίνονται στην Ελλάδα: 250.000 εκτρώσεις ετησίως είναι ένα τεράστιο νούμερο και το φαινόμενο αυτό έχει και άλλες, πολλές επιπτώσεις, εκτός από τον περιορισμό των γεννήσεων.

Προφανώς και δεν πρέπει να παρέμβει κανείς στο νόμιμο δικαίωμα της γυναίκας να ορίσει το σώμα και τον εαυτό της, αλλά μπορεί να γίνει μια πολύ σοβαρή καμπάνια για να πεισθούν κάποιες από αυτές ότι αξίζει να κάνουν ένα παιδί, ακόμη και εκτός γάμου, όπως γίνεται σε καί' εξοχήν σε χώρες της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης. Εάν οι εκτρώσεις μειωθούν, κατά 20% π.χ., τότε λύνουμε σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα.